

HET OFFER VAN ABRAHAM (3)

Het verhaal van het offer van Abraham kan slechts begrepen worden vanuit de tijd en cultuur waarin het geschreven is. Wij in de 21ste eeuw mogen niet denken dat onze normen en waarden altijd hebben bestaan. Dit gebeurt nu regelmatig als we denken aan de huidige discussies over de slavernij en over onze nationale helden uit het verleden (zoals Michiel de Ruyter). We behoren de geschiedenis niet alleen te bekijken door de bril van vandaag, maar ook met de ogen van de tijdgenoten van toen. Als God aan Abraham vraagt om zijn enige zoon te offeren dan is dat voor veel mensen in die tijd en plaats niets bijzonders. Het brengen van een kindoffer was in de religie van de Phoeniciërs en de Kanaänieten niets buitengewoons. In deze culturen waar het joodse volk mee in aanraking kwam en waar kinderen aan de god Baäl werden geofferd, konden de goden dat van de mensen vragen. Het kind werd gezien als rein en als vrij van zonde en daarom bij uitstek geschikt als middelaar tussen god en de mensen in tijden van grote rampen. Zo'n offer diende om de goden gunstig te stemmen. Het Bijbelse boek *Deuteronomium* (12:31) vertelt over deze gewoonte van de Kanaänieten. Als het Joodse volk na de uittocht uit Egypte zich vestigt in het land van Kanaän zegt de Heer: 'Wees niet nieuwsgierig naar hun goden en vraag u niet af: Hoe hebben die volken hun goden vereerd? Zo willen wij het ook doen! Nee, de Heer, uw God, verbiedt u dat. Want zij hebben voor hun goden alles gedaan wat de Heer verafschuwt; zij hebben zelfs hun zonen en dochters als offer voor hen verbrand.' Het fragment beschrijft niet alleen de gebruiken bij sommige oosterse volken, maar tegelijkertijd wordt het de Israëlieten streng verboden zich in laten met mensenoffers. Toch hebben sommige koningen van Juda dit gebod wel eens geschonden, zoals Achaz die 'niet deed wat goed was in de ogen van de Heer': 'Hij ging zelfs zo ver dat hij zijn zoon als offer verbrandde volgens het gruwelijke gebruik van de volken die de Heer voor de Israëlieten had verdreven' (2 *Koningen* 16:3). In geen enkel godsdienstig voorschrift in Israël is een mensenoffer voorgeschreven. Juist de geschiedenis van Abraham en Isaak laat ons zien dat God niet gediend is van een mensenoffer. Abraham werd op de proef gesteld, maar hij wist vooraf dat zijn zoon niets zou overkomen. Want voordat Abraham aan offer begint zegt hij tegen zijn knechten die hij achterlaat: 'Blijven jullie hier met de ezel. Ikzelf ga met de jongen verder om daarginds neer te knielen. Daarna komen we (= Abraham én Isaak) naar jullie terug' (Genesis, 22:5).

(Foto: Chagall: Het offeren van Isaak)

SV

Uit: Andreasblad nr. 8, 2 juni 2018